

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

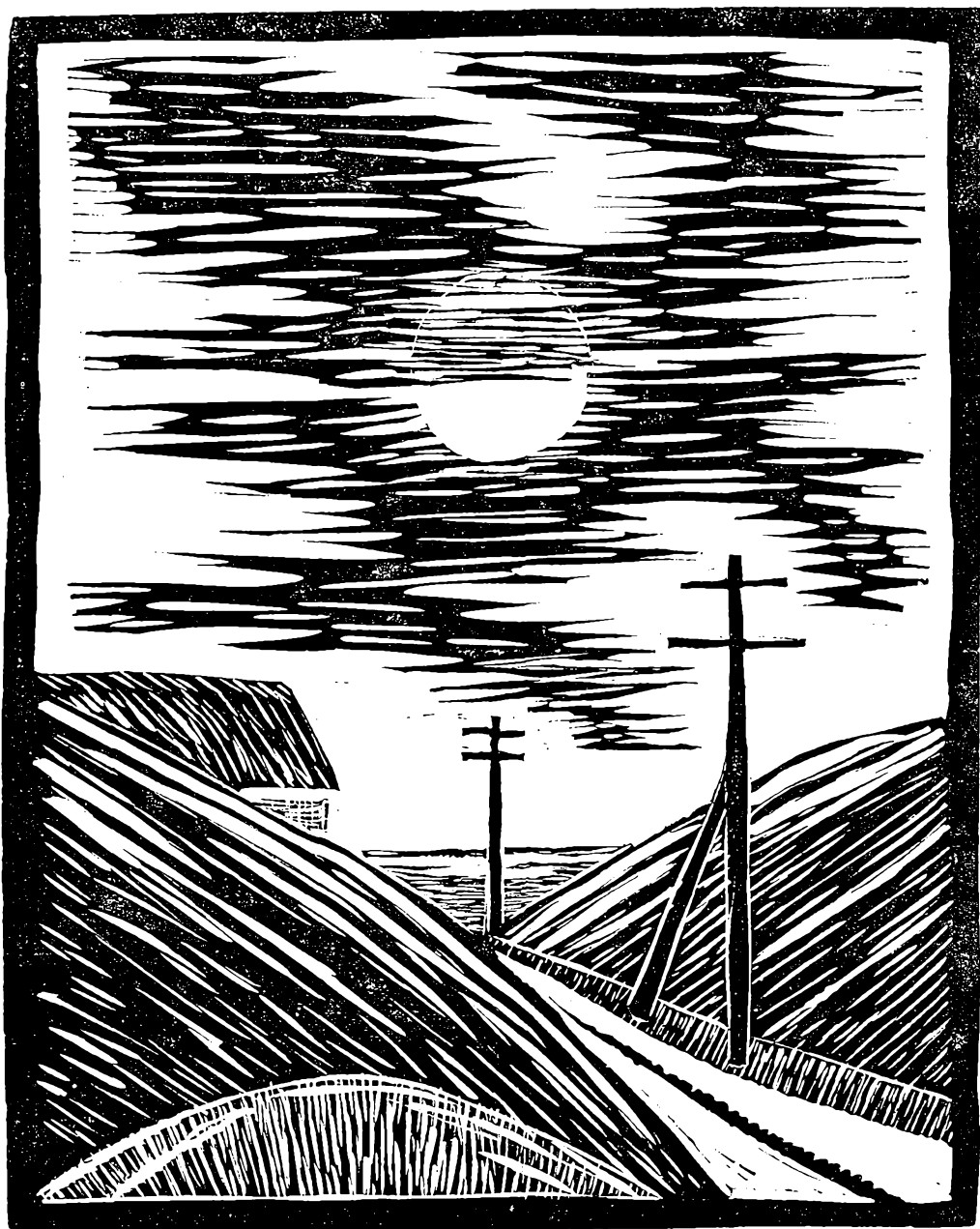
Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

GJALLARHORNET

Nr. 2
November
1960

Denis Engebæk

Jelling . telf. 99

SLAGTER- OG
PÅLÆGSFORRETNING

Stort udvalg

i trikotage, strikkegarn og
broderier

Jelling Trikotageforretning
Petra Mosegaard

Køb god og billig mad

i Skovgades pensionat

Madspand fås efter aftale

Marie Madsen

Actieselskabet Veile Bank

Jelling afdeling

Kontortid: Alle hverdage kl. 14,30—16,30 undtagen lørdage

Blomster og dekorationer

K. Lorentzen
telf. 114

Friskt brød

så wienerbageriet »HANSA«
J. Jacobsen . telf. 100

Alt i skolemateriel

Jelling Boghandel . A. Andersen . telefon 66

- ✧ Ure reparerer med omhu
- ✧ Briller
- ✧ Ure

Aksel Wind . *Urmager & guldsmed*

D. Jørgensens TOBAKSHANDEL

v. Svend Jørgensen

Telf. Jelling 180

1. kl.s kød og flæsk

Hjemmelavet medister og leverpostej samt lækkert pålæg

Slagteriudsalget *v. Svend Pedersen*

Gælder det **CENTRALVARME**

så henvend Dem til

smed **L. Jørgensen** . telf. Jelling 91

Spis på seminariets pensionat

»Gaarden«

Nye lokaler —
fuld godtgørelse

GJALLARHORNET

Udgivet af
Jelling statsseminariums elevforening

REDAKTION:

Leo Elgård. Peter Jensen.
Johannes Laursen. Helga Frost.
Inge Erlandsen. Peter Nielsen.
Arne Nielsen. Poul Elmo Pedersen.
Bjarne Andersen. (ansvarsh.)

Postgiro 11303.

JELLING BOGTRYKKERI

Chagall og Kokoschka

Den traditionelle tur til København for 4. kl. blev i år for enkelte beriget med en oplevelse ud over det almindelige. — Kun for enkelte? — Ja, dog havde hele klassen tilbudet, men lad os være rundhændede og sige at 10 retfærdige benyttede sig af denne enestående chance til at se udstillingen på Charlottenborg af Chagalls og Kokoschkas arbejder.

Nå, skal det nu være moderne på seminariet at sige »Chagall« i stedet for at sige »Klee«. — Det lader vi stå åbent.

Det er første gang, at disse kunstnere udstiller for et dansk publikum, og interessen for udstillingen er stor; det er klart, at disse to kunstnere af herkomst og i udtryksmåde så vidt forskellige må vække interesse. Imidlertid viser det sig, at især Chagall interesserer det danske publikum, hvilket også er ganske naturligt; vi, der har H. C. Andersen på nært hold, må falde for denne kunstner, der står H. C. Andersen så nær. Som vor store digter fabulerer i sine eventyr, fabulerer Chagall i sine billeder, forskellen er kun den, at Chagall henter sit billedsprog fra en anden tid og fra andre egne. Hermed er vi midt i Chagalls kunst. Det eventyragtige sammen med mystikken spores i næsten alle hans billeder. Måske vil man undres lidt over hans i stilen surrealistisk-lignende måde at skildre sine scener på. Sagen er den, at Chagall ophæver tyngdekraften i sine billeder, han bryder med logikken bl. a. for at overholde billedets komposition, som for ham står som en ubrydelig lov for et maleri. Uden form (orden) intet billede! Ligeledes tilsidesættes perspektivets love. Om kompositionen siger Chagall: »For mig er billedet en flade, som er dækket af fremstillinger af ting, der er ordnet på en bestemt måde. Der findes f. eks. en hovedløs kvinde på et af mine billeder. Dengang fik jeg ideen med at skille hovedet fra kroppen, fordi jeg manglede en tom plet på dette sted . . .« — Nu må man ikke forledes til at tro, at dekorative virkninger ønskes opnået ved dette. Man finder ingen indslag i hans billeder, der skal tolkes dekorative.

De ting, som skal virke kraftigst i billedet, kan altså placeres på tværs af tyngdekraftens — og perspektivets — love. Når han f. eks. i et

Ærø IV

billede maler en musikanter midt i fladen og på samme plan en ganske lille mand, så lille at musikanten er fire gange så stor, er her opnået en chokvirkning, som i sammenspil med billedets andre funktioner leder beskueren til det centrale i billedet.

Chagall er poetisk, både i motivvalg og i farve. Lad os tage et lille indslag i et af hans billeder: En scene, hvor to forelskede sidder i en harmoni af farver, drømmende og lykkelige, oplevelsen er forstærket ved de unges opholdssted, som er en buket syrener, hvis duft næsten kan fornemmes. En stærk oplevelse og en fri skildring af en kærlighedsscene er dette. — I øvrigt kredser Chagall til stadighed i sine motiver om livets grundtemaer: fødsel, bryllup og død. — Efter det, der er fremhævet her, er den tanke nær, at Chagall er en drømmer, men det er netop denne tendens i dommen over Chagall, han selv beder sig fri for. Han er ingen drømmer. Han siger selv, at han ønsker at rekonstruere verden, men hans rekonstruktion er af psykisk karakter. Han tilstræber en psykisk formalisme. Det plastiske og det psykiske træder sammen, og han taler i den forbindelse om en fjerde dimension. For at leve op til denne teori må de engang vedtagne og traditionsbundne forestillinger opløses i hans billeder. Chagall forklarer, at hvis han i et billede skærer hovedet af en ko og sætter det bagvendt på, er det blot »for at indføre et psykisk chok, som altid er motiveret af plastiske årsager, en fjerde dimension med andre ord . . .«

Skal disse spredte betragtninger over denne kunstners udtryksmåde samles, må vi følge ham i hans livssyn, som tilsyneladende viser sig at være varierende, men i sit inderste væsen er bekræftende og lyst. I perioder synes alt kaos og meningsløshed, men alligevel finder man symbolske indslag i billederne (Eiffeltårnet f. eks., hans anden fødeby, Paris) eller Vitebsk (hans barndoms vugge), som må tolkes opløftende midt i al denne kaos. — I sin ungdom afslører Chagall et livsbekræftende syn på tilværelsen, dels inspireret af sin ungdomselskede, Bella, dels vel nok af sit møde med Paris, om hvilken han siger: »Her blev jeg født for anden gang«. I denne periode er farverne lyse og venlige, hans skildring af sit oprindelige jødemilieu, som han i øvrigt aldrig glemmer, er livsbekræftende og optimistisk. — Så kommer verdenskrigen og i 1944 Bellas død. Nu stemmes paletten om, farverne er mørke og motivkredsen skifter. Den korsfæstede Kristus spiller en afgørende rolle i flere billeder fra denne tid. Den korsfæstede kommer til at stå som et symbol på medmenneskets lidelser. Billederne er drastiske og religiøse, det er som om han forsøger at protestere mod sin races ubønhørlige forfølgelse og krigens meningsløshed.

Nogle vil hævde, at udstillingens højdepunkt er hans illustrationer til Bibelen; af de mange indtryk udstillingen giver, er i hvert fald et sik-

kert, at disse bibelske billeder sent glemmes. En jøde af hans format kan illustrere sin races ældste historie.

I kunsthistorisk sammenhæng placeres Chagall blandt ekspressionisterne. I ham finder ekspressionisterne en bekræftelse på kunstnerens frie ret til at udtrykke sig i et formsprog, der helt underkaster sig følelsens og fantasiens krav. Hans naive formsprog er alt i alt helt i H. C. Andersens stil, fabulerende og eventyragtigt. — I dag er den 73-årige Chagall stadig en alvorligt arbejdende kunstner, der gennem et langt og hårdt prøvet liv står som en af vor tids største malere. — Som man vil vide, tildeltes han, sammen med Kokoschka i forbindelse med denne udstilling, Erasmusprisen.

Fortsættes i næste nr.

»Det bedste forsvar er et angreb«.

I denne ånd tillader jeg mig som overskrift at skrive

Apologi

I denne valgkampagnens tid har man trods radio- og fjernsyns-reportager atter forgæves kaldt på ungdommen og søgt med lys efter gran af interesse for dansk politik, som den udfolder sig i dag. Det har ikke skortet på kritik fra alle mulige sider, ej heller på bekymringer. Ironiske bemærkninger er faldet side om side med beskyldninger om ansvarsløshed og ligegyldighed. Dette følgende er et forsøg på at opmuntre og retfærdiggøre en generation, som vel oftere end nogen anden har været opgivet.

Som god demokrat har jeg selv forsøgt at tage mig sammen til at overvære nogle af de dilettanterier, de højtærede politikere har holdt i radio og fjernsyn. Jeg tør endog påstå, at adskillige af mine ligestillede har gjort det samme. Hver gang har det dog været med det resultat, at jeg har konstateret, at politik af i dag vitterligt ikke interesserer mig, hvilket dog ikke har kunnet få mig til at indrømme, at jeg er politisk uinteresset. Efterhånden er ligegyldigheden blevet erstattet af irritation.

Hvordan vil nogen med rimelighed kunne forlange, at dansk ungdom skal interessere sig for dansk politik, når dansk politik ikke beskæftiger sig med ungdommens mest brændende problemer? Hvad har politikerne beskæftiget sig med indtil nu ud over rent finansielle politiske problemer? Bogstaveligt talt, intet. Hvad interesse kan ungdommen have i drøftelserne af disse problemer? Bogstaveligt talt, ingen. Hvad vedkommer det os, om skatten skal tages ved kilden eller ej? Lønmodtagerne skal jo betale den under alle omstændigheder. Hvad vedkommer det os, om den økonomiske fremgang skyldes regeringen eller den al-

mindelige velstand i Europa? Hvad vedkommer husleje-spørgsmål, sam-beskatning, hustru-indtægt eller progressiv skala os? Intet. Hvordan skal sådan diskussion og tovtrækkeri kunne interessere os?

Hvorfor får vi ikke noget at vide om, hvor mange og hvor store for-pligtelser vi har over for Nato? Hvorfor drøfter man ikke de tyske depoter i Jylland, hvordan vi skal uddannes ved militæret, eventuelt hvem vi kan risikere at komme til at kæmpe sammen med? Er det meningen, vi skal have vore raketter udrustede med atomladninger, eller er det bare nogen, vi har for sjov? Måske de forhåndenværende omstændigheder også fremover skal bestemme det?

Hvad kan det hjælpe, at de konservative lover den studerende ung-dom guld og grønne skove, hvis ikke vi inspireres til at gå i gang med studierne ved at se, vi engang kan udnytte uddannelsen? Højtærede politikere, højtærede politisk interesserede generationer, hvordan vil I kunne interessere os med jeres politik, hvis I ikke derigennem forsøger at give os håb? Hvorfor skubber I de virkelige problemer fra jer. Er I bange, da erkend, at den ungdom, der med truslerne hængende over hovederne går i gang med at uddanne sig til fremtiden, er stærkere end I. Erkend det og stik så hovedet i busken. Men vi anklager dem, der forsøger at vriste håbet fra os. De er mange.

Jeg vil her tillade mig at komme ind på den nyligt overståede atommarch, skønt det er blevet en gylden regel, at den omtales mindst muligt. Jeg skal afholde mig fra at tage noget standpunkt for eller imod den, det har jeg gjort, og det spiller ingen rolle i denne forbindelse. Denne march var for en stor del præget af ungdommen, som havde lagt en stor del af initiativet bag. Det var et bredt udsnit af den danske ungdom, som havde interesse for en sag, og som gjorde en virkelig indsats, beslutsomt, med godt humør og absolut værdigt. De så anstrengelserne kronet, da de kom ind på Rådhuspladsen og fik at vide, at der var samlet over 4000 mennesker, som hyldede deres ideer. De mærkede den bitre skuffelse, da de dagen efter erfarede, at pressen tiede deres anstrengelsers resultat ihjel, og da de kom hjem og overalt fik at vide, at »det hele ikke nytter noget«. Ville man se beviser for, at alt var nytteløst, behøvede man blot at lukke op for fjernsynets »Aktuelt« om mandagen og konstatere, at hatte- og hundredragtmoden i Paris var mere aktuel for dansk fjernsyn, end at 4000 mennesker dagen før havde demonstreret på Rådhuspladsen i silende regn til trods for transmission af landskampen Sverige—Danmark og hyldet talernes direkte angreb på presse og fjernsyn.

Højtærede politikere og politisk interesserede generationer. Vi bærer over med dem, der med andre meninger om metoder arbejder mod det fælles mål; men vi anklager dem, der nådesløst fortæller, at »det hele

ikke nytter noget«. Må jeg spørge jer, som kalder jer kristne: »Har I glemt de første kristne?« Må jeg spørge jer, som kalder jer socialdemokrater: »Har I glemt de første af jer?« Må jeg spørge frihedskæmperne: »Har I glemt de første af jer?« »Har I glemt den enkeltes indsats? Har I glemt, hvad den gavtede?« Vil I gøre os interesserede, så hjælp os med at *ville* ved at vise, at I selv *vil*, at I har tid til andet end at skynde jer med at leve i jeres biler og ved jeres »nær-syn«. Gør os stærkere i troen på, at det kan nytte at uddanne sig, at man fortsat kan forsvare at sætte børn i verden. For vi vil tro på fremtiden, ungdommens bedste kendetegn og styrke; men vi vil have ordnet det væsentlige, før vi vil interessere os for det mindre væsentlige. Lad os tale om tingene og skrive om tingene. Lad os nægte at finde os i, at politikerne fortsat tier. Kræv et svar. Kræv et svar af dit parti. Kræv af bladene, radioen og fjernsynet, at de bringer svarene. Vi er jo enige om målet, vi skal blot tale os tilrette om metoderne.

Rich.

Selvfølgelig pryglestraf

KÆRE PETER.

Hermed tak for dit brev i sidste nummer af Gjallarhornet. Jeg var glad for at se dig behandle et emne, som også har ligget mig på sinde i det sidste år.

Du har selvfølgelig ret i, at pryglestraffen bør genindføres. Jeg vil blot hermed tillade mig at korrigere dit brev en smule, idet jeg mener, at der i dit brev har indsneget sig et par småfejl. — Disse fejl skyldes naturligvis ikke på nogen måde ukendskab til de mennesker, du udtaler dig om, men en tankeløshed, som er meget almindelig!

Du mener, at man ved ganske enkle midler kunne reducere ungdomskriminaliteten ganske betydeligt. Nemlig ved at genindføre korporlig afstraffelse. — Jeg tror, du har ret!

Men den alvorligste fejl, dit indlæg lider af, er, at du tilsyneladende vil rette kløene noget ensidigt mod de mennesker, som har begået forbrydelsen. — Som du skriver, »vi bor i den lille, rare, fredelige velfærdsstat«, men jeg mener dog, at der imellem alle disse rare, fredelige velfærdsborgere findes en del mennesker, som burde stille til offentlig afstraffelse, når en sådan ung mand begår en forbrydelse.

Jeg kunne blandt andet tænke mig at se en ganske bestemt københavnsk embedsmandsfrue. Hun fik for en lille snes år siden et barn, som hun ikke havde ønsket. Der skete det, at hun under hele drengens opvækst bebrejdede manden og drengen dette, beskyldte drengen for at have »ødelagt« hendes figur. Dette resulterede i, at drengen natur-

ligvis følte sig tilovers og søgte mindre pæne steder, da han kom i 15 års alderen. — Han befinder sig i øjeblikket på et jysk optagelseshjem på grund af tyverier.

En anden person, jeg gerne så afstraffet, er manden fra en større fynsk by, som, da hans søn var i 13 års alderen, tog denne med på sine tyvetogter. Sønnen var jo mindre og spinklere og kunne derfor langt lettere forcere et snævert vindue. Jeg ved, at han beundrer sin far og benævner ham som »en hård negl«. Faderen er i øjeblikket på pension i Nyborg og drengen på samme måde anbragt i Jylland.

Dette er bare eksempler hentet ud af en række tilfælde, som jeg har truffet på et par optagelseshjem her i omegnen.

Men nu vi har svøben så godt i gang, så mener jeg, at der er endnu flere, som burde føle den. De næste i rækken kunne være de politikere, som bærer ansvaret for, at børn i dag må opvokse i husvildebarakker, baggårde og andre lignende steder. Eller de, som har ansvaret for, at mødrene må tage på arbejde og sende deres børn på gaden.

Altså vil du have pryglene genindført, så retfærdig fordeling af dem.

Arly.

Måske derfor!

I forbindelse med en diskussion om hvorvidt vi i dag 20 år efter krigen skulle bære nag til vort nabofolk mod syd — tyskerne, kunne det være overordentligt interessant at høre et par røster fra et par, som ikke tog aktiv del i den af mig omtalte diskussion.

Tillad lige et par ord til orientering: En mand blev taget af tyskerne og sendt i koncentrationslejr. Denne mand var en af de lykkelige, som kom hjem — omend psykisk nedbrudt, så dog med livet i behold. Tyve år efter gør denne mand en rejse sydpå og må nødvendigvis på sin rejse komme gennem Tyskland. Spørgsmålet er nu: Er manden i sin gode ret til at hade og afsky de tyskere, han eventuelt måtte komme i berøring med? Mine kammerater mener ja. Jeg er af den modsatte mening.

Må jeg forsvare mit standpunkt.

Vi har, i alt fald os, der havde lyst, set filmen »Mein Kampf«. I denne forbindelse himler vi over den patologiske rus, der greb det tyske folk, da Hitler viste sig; det var med en blanding af forundring, forfærdelse og afsky, vi så filmen. Denne rus, eller hysteriske ekstase, der fik mennesker til at styrte sig for overmenneskets fødder og hilse ham som en gud; en så vanvittig begejstring, der kunne få mennesker til at kaste sig for hans vogn og til at pine og plage andre til ære for ham.

Men er en sådan rasende indignation ret pålidelig? Psykologisk adskiller den sig ikke synderligt fra den blinde ekstase. Måske bør man betragte fænomenet i et historisk perspektiv. Synet bliver ikke beha-

geligere — tværtimod — men det kan være meget sundt alligevel. Op af den indignerede råben og skrigen løfter enkelte røster sig — fra mænd, som ærligt bekender, at Hitler har skuffet dem, slet ikke så helt lidt endda. De havde regnet med, at der under de forvirrede, ofte frastødende former, lå en virkelig idealisme; nu først ser de, at idealismen kun var en forklaring for svindel og løgn.

Der kan desværre være fare for, at disse desillusionerede personer kun er halvvgagne; denne tilstand ville i så fald være en yderst dårlig beskyttelse mod en ny slags rus. Efter god borgerlig fornuft bør man dog tage alle omstændigheder i betragtning.

Kaj Munk var ikke så langt fra at hilse Hitler som en slags frelser, og svenske gejstlige udtalte offentlig, at der var noget af en gud i Hitler, og at der tillige blæste en fornyelsesvind over Europa fra hans ord og gerninger. Det farlige ved Hitlermyten lå vel netop i, at han ifølge den var inspireret af en streng idealisme, ja, en religion, der bl. a. fik sit slagord i Blut und Boden. Den idealisme var kun af en egen art, en religion der skulle omvurdere alle værdier og nu for alvor realisere Nietzches moralske krav. Jeg tror helt bestemt, at nazisterne kendte forskel på godt og ondt, men de to begreber havde fået et andet indhold end før.

De kendte heroismen, den var identisk med hensynsløshed i idealets tjeneste; desforuden var det en heroisme, der så vidt muligt borteliminerede faren fra helten og lod de undertvungne bære lidelserne ved verdens forbedring. Tysklands idealisme — tysk heroisme. Ondskab, løgn og grusomhed og lignende ord kan alle slynge ud; men vi må vel ned til forudsætningen for nazisternes mangel på kultur.

Feltråbet Blut und Boden blev en skæbnesvanger frase, idet der totalt manglede såvel blod som muld i disse mennesker, hvad hang der andet end end småbutik, kontor og gadeluft i deres tøj. Det er ikke meget forkert, når der siges, at Hitlers hær havde brostensstøv i støvlerne. Industrikapitalister og andre velhavere kan vi roligt se bort fra, — de var idealismens rige onkel, indtil den kunne selv. Forøvrigt var de vel lige så rodløse som gadegarden.

At være rodløs må vel betyde noget i retning af ikke at have noget i sig, der tvinger tanker og følelser; endvidere at individet ikke mere står i levende solidaritet til samfund, slægt og venner. Behøver dette at betyde, at trangen til hengivelse forsvinder, fordi mennesket ikke mere har noget at hengive sig til? Snarere derfor steg den til hysteriens højder og forvandlede nærmest til en sygdom.

Dette var, hvad der skete i Tyskland, og det er, hvad der meget vel kan ske igen både der, her og andre steder, hvis den rigtige mand kommer til, og de rette grøbetingselser er til stede.

Nu være ikke dermed sagt, at sandheden er fundet, fordi vi kan sige: vi er lige gode alle til hobe. Meningen er at protestere mod en forhastet slutning. Diskussionen føres med en overfladiskhed så graverende, at man er fornøjet med at finde en årsagssammenhæng, hertil kan den første den bedste lighed bruges. Man afleder ganske simpelt en digter af hans familie, kæresterier og eventuelle forbilleder, hvilket jo er meget nemmere end en kritisk undersøgelse. Genier forklares i mange tilfælde ved sindssyge, idet genier og sindssyge overfladisk set ligner hinanden til forveksling.

Altså et afgjort nej til spørgsmålet, for mén ikke for alvor, at rod-løshed er noget specielt tysk.

H. N., 2. b.

Grænsekamp

En folkelig nydannelse har siden 1945 præget livet i Sydslesvig. Efter nazitiden og krigsårene kom friheden også hertil, og i tusindvis af mennesker ønskede at genoptage de historiske forbindelser med dansk liv og tankegang.

Man kan synes, at et mindretals problemer er små og intet betyder i den store politik. Men for de mennesker, der lever i en grænseegn, hvor ingen naturlige grænser danner skel, bliver det altoverskyggende problemer. At det så måske i mange tilfælde kan resultere i snæversynethed og falsk nationalfølelse, er et spørgsmål, jeg vil lade stå åbent.

I hvert fald er der i dag i Sydslesvig en bevægelse i gang, hvis ægt-hed jeg ikke tror, man kan drage i tvivl. Dens endemål er: fuld og fri udfoldelse af menneskers ret til at bestemme over sig selv og frihed til indenfor det demokratiske spil at kæmpe for det, man tror på.

Danmarks holdning i 1945 med hensyn til, at den nuværende grænse lå fast, skuffede mange dansksindede sydslesvigere, der dengang fuldt og fast troede på en indlemmelse i Danmark. I øvrigt møder man endnu i dag blandt den jævne befolkning en drøm om en grænseflytning til Ejderen. En ret urealistisk tankegang for os her hjemme.

Dette, at Danmark sagde nej tak til Sydslesvig i 1945, opmuntrede tyskerne til at fortsætte »fortyskningen« af området med endnu større iver. Man var vidne til, at tusindvis af flygtninge fra de østlige lande af tyskerne blev sendt til Sydslesvig, hvor man siden 1945 har måttet skaffe erhvervsmuligheder for yderligere 250000 mennesker. Det vil sige, at flygtningene i dag udgør 42 pct. af den sydslesvigske befolkning.

Det har haft til følge, at de bestående virksomheders kapacitet har måttet udnyttes til det yderste, og nye virksomheder er blevet oprettet. Men på grund af kapitalmangel, manglende industri og Sydslesvigs tra-

fikalt dårlige beliggenhed, har det været uhyre vanskeligt at få plads til flygtningene.

Noget, der i høj grad har været med til at skabe bitterhed blandt de hjemmehørende i Sydslesvig, er de særrettigheder for flygtninge, der blev udfærdigede i 1947. En fantastisk forskelsbehandling er disse love udtryk for. Blandt andet kan nævnes, at der findes to slags skatteret, at flygtningene får uddannelsesunderstøttelse til deres børn, mens dette næsten er umuligt at opnå for hjemmehørende, en særlig kreditordning gør det umuligt for hjemmehørende, at opnå lån af virkelig betydning, mens flygtningene kan låne, næsten hvad det skal være, når pengene investeres i fast ejendom. Dette har medført, at flygtningene i dag er flyttet ud af de saneringsmodne barakker fra Hitler-tiden og sidder med eget hus og stor løn, mens de hjemmehørende har måttet overlade ejendom til dem og flytte ind i de forladte barakker, hvor de ofte lever på sultegrænsen. Disse forhold har naturligvis resulteret i en stigende udvandring af de hjemmehørende til industriområderne i selve forbundsrepublikken, der kan bruge en masse arbejdskraft.

Den tyske regering er udmærket klar over, at skal Sydslesvig følge med i den vesttyske højkonjunktur, må overbefolkningen væk, og gennemsnitsbefolkningen skal helst under gennemsnittet for det øvrige Vesttyskland; men det er de hjemmehørende, man vil have væk. At det lykkes at lokke mange væk, er en realitet; men samtidig er den hårde politik, som tyskerne fører i Sydslesvig med til at øge kampen mod »fortyskningen«, og denne kamp ligger ikke alene på det økonomiske plan; men også på det kulturelle, hvilket tyskerne først i de senere år har indset, efter at de har opdaget, at de ikke ved at lokke med økonomiske fordele har kunnet dræbe danskheden.

Det bliver altså en kamp mellem to forskellige livsanskuelser. Den store forskel mellem dansk og tysk ligger vel i fortolkningen af frihedsprincippet. Den danske tankegang siger: ligelig frihed til alle, og vi mener i vor livspraksis at have fået bevis for dettes værdi.

Tysk tankegang illustreres bedst ved et citat af Goethe: »Frihed må forkastes, da det forstyrrer den åndelige overklasse i at fremelske de bedste livsprincipper«. Tankegangen er set fra et teoretisk synspunkt udmærket. Men historien har vist os, at den kan føre til kynisk udnyttelse af magten og personlighedsdyrkelse. Vi møder da også i dag et Tyskland som et samfund med beskårne rettigheder. Det kan ikke andet end skabe uro i menneskets indre, da mennesker må føle sig fuldgyl-dige for at kunne indordne sig i et samfund. Derfor — gør Tyskland demokratisk — før det er sket, bliver der ikke fred i verden. En tankegang man møder overalt i grænseegnen.

I denne kulturkamp indgår sproget som den vigtigst faktor. Uden det

danske sprog ingen danskhed, det burde være klart, da sproget er det eneste, som kan skabe det egentlige fællesskab. Altså for at være dansk-sindet i Sydslesvig, må man være tvesproget. Det kræver en mægtig indsats for den enkelte, og en stor byrde lægges på skolerne. (Afgørelsen for om man vil være dansk eller tysk, siger rektor Hansen, Slesvig, bliver gjort den dag, en ung mand forelsker sig. Siger han: »Ich liebe dich« eller »Jeg elsker dig«. Det er to store problemer, han må tage stilling til på en gang).

Det danske skolevæsen i Sydslesvig har gennemgået en rivende udvikling siden krigen, og uden skolens arbejde kunne grænsekampen simpelt hen ikke føres. Det omfatter 81 skoler, bygget for dansk kapital. Undervisningen foregår tildels med tilskud fra Danmark; men i de senere år har man mere og mere fra tysk side accepteret de danske skoler, og tysk tilskud til undervisningen udgør nu 80 pct. Fra tyske firmaer i Sydslesvig får man nu også henvendelser om at få læringe fra de danske skoler, da man har brug for folk, der kan tale både dansk og tysk.

Ved Bonn-overenskomsten har man opnået at få anerkendt danske eksaminer, hvilket i højere grad giver de unge dansksindede mulighed for konkurrence med tyskerne.

Men ikke alene i skolen søger man at støtte den danske kulturvirksomhed. Man har danske biblioteker, danske kunstudstillinger, dansk teater besøger ofte Sydslesvig og sidst, men ikke mindst, har man den danske kirke. Kirkens arbejde i Sydslesvig er kun femten år gammelt, så den kirkelige tradition er tysk, og derfor er de danske præster ofte udsat for, at folk, der ellers kommer i den danske kirke, lader tyske præster foretage de kirkelige handlinger såsom dåb, bryllupper og begravelser; men ved at gå med både i det politiske og kulturelle arbejde bliver den danske kirke stærkere og stærkere for hver dag, og de mennesker, der holder sig til den danske kirke, er de mest stabile i arbejdet for danskheden, da de fuldstændig har brudt med det sidste, der kan binde dem folkeligt og kulturelt til Tyskland.

A. N. 2. b.

Hvorfor slide sine sko

og sig selv halvt op ved at gå fra Holbæk til København i tre dage af sin efterårsferie?

Spørgsmålet er blevet stillet mig ret ofte i den senere tid, og jeg indrømmer, at det er svært at besvare slige dybsindige spørgsmål.

Hvorfor er der ingen, der siger til mig, at det var ravruskende galt, hvad jeg gjorde? — Det er der nemlig ikke, og til trods herfor kunne

man under vælgermødet på seminariet mærke på stemningen, at de fleste var imod atomprotestfolkene.

Må jeg spørge: Har I overhovedet taget stilling til spørgsmålet? Eller er i for beskedne til at ville gøre »disse herlige idealistiske unge mennesker«, som en af jer sagde til vælgermødet, kede af det.

Hvad der er årsagen til den udeblivende diskussion, passivitet eller beskedenhed, ved jeg ikke; men tillad mig at nævne et eksempel på passivitet: En ung engelsk forfatter var for nogen tid siden på en europatur med en fotoudstilling om atomvåbnenes følger.

Da han kom fra København, sagde han:

»Jeg var for ung til at forstå, hvad der skabte nazismen. Nu kender jeg svaret. I København kom folk og så vore billeder fra Hiroshima. De var rystede. Ved udgangen sagde de: Det er forfærdeligt, men det kan vi jo ikke gøre noget ved . . .

Det må være nazismens begyndelse!»

Ønsket om fred er ældgammelt, det sidder hele menneskeheden i blodet og vil forhåbentlig altid gøre det. Det kan jo bare ikke lade sig gøre, siger man, historien viser det, og derfor den fatale holdning, der undertiden giver sig udslag i, at man ryster overbærende på hovedet af folk, der gør en indsats for at sikre freden.

Men er der ikke sket en væsentlig forandring med ønsket om fred ved opfindelsen af atombomben?

Vi er den første generation i historien, der kan inddrage erfaringer fra en atomkrigs rædsler i vort ønske om fred. Og det bevirker, at fred ikke mere kan nøjes med at være et ønske, men må blive et ubønhørligt krav, idet det overhovedet betinger menneskeheden beståen.

I dag drejer det sig om et tryk på en knap. — En tilfældighed, en sindssyg person, en fejlorienteret officer, en statsmand, der spiller for højt spil eller en flok vildænder på en radarskærm er nok til at starte atomkrigen og derved udslette menneskeheden.

Derfor gik vi fra Holbæk til København, og derfor går vi den samme rute til næste år. I mellemtiden må vi forberede befolkningen gennem oplysning, så den næste march vil blive så omfattende, at man ikke alene i Danmark, men også uden for landets grænser, vil se hen til vor kampagne på samme måde, som vi ser hen til det, der startedes i England for bare tre år siden.

Det drejer sig ikke om, hvad vi kan gøre for at skabe fred, men om den uomgængelige nødvendighed at atomvåbnene afskaffes, at de eksi-

VI BURDE UDRYDDE ALLE DE FREMMEDORD

Hvorfor anvende det franske ord, guillotine, når vi har det gode danske ord, hovedafbryder!!!

sterende atomvåben ødelægges og al fremtidig fremstilling forhindres.

Dette krav, der må være hele menneskehedens, må og skal accepteres af statsmændene. Hvis dette ikke sker, svigter vi vort ansvar over for hele kulturudviklingen, der netop altid har gået ud på at frigøre mennesket fra en tilfældig naturs luner.

Hvorfor da underkaste sig et trykknapsystem, der kan blive afgørende for menneskehedens beståen, og som kan udløses ved den mindste tilfældighed?

Bj.

BY!

På grund af en overordentlig venlig gestus fra statens side med en gratisrejse med DSB bliver IV klasse i stand til at foretage en tur til Danmarks største granitbrostenssamling. Altså d. 20—10—1960: kupé, rummel, kulos, ostemad, slud, trængsel, færge, banegård og sovesal som spiseseddel.

Efter indlogering og aftenfortæring ser man på Vartovs sovesal: hagebehandling, hvide skjorter og slips; publikumforberedelse til sæsonens 4. torsdagskoncert med værker af tre forskellige komponister på programmet og med Rafael Kubelik som dirigent. Vi stiftede bekendtskab med bl. a. Bergs tolvtonemusik, som dog ikke faldt i alles smag.

Fredagen begyndes med en tur gennem Vestergade til Domhuset, en tur, som viser os en del forskellige stilarter. Mere eller mindre grundigt beskuer vi også Domkirken, Universitetet (ssh), Kristkirken, Rundetårn og Christiansborg. Efter dette ret omfattende formiddagsprogram er der arrangeret en »let« eftermiddag: Rosenborg, og ikke andet. Først fredag aften er der igen fælles program; nemlig Det kgl. Teater, som opfører Verdi's opera »Don Carlos«; en 3¹/₂ times forestilling, der vel hovedsagelig på grund af tiden fremkaldte en svag duven af adskillige hoveder.

»Bustur til Nordsjælland« står der på lørdagsprogrammet, og i forholdsvist fint vejr vugger vi morgenfriske af sted med Frederiksborg slot som mål. Undervejs gøres holdt ved Grundtvigskirken, som beundres for den meget rene stil, hvori hele bygningen er holdt, samtidig med at enhver form for udsmykning er udeladt.

I Frederiksborg slotskirke er vi så heldige at komme samtidig med et hold norske turister, som har bestilt organist Laugmann til at fortælle om og spille på det gamle Esajas Compenius' orgel, hvilket vist var en stor oplevelse for os alle, men som til gengæld tog så megen tid, at besigtigelsen af resten af museet blev lidt flygtig.

På vej fra Hillerød til Helsingør tog vi Fredensborg i øjesyn — fra vejen.

I Helsingør gøres kort proces på Kronborg, hvorefter der bliver lej-

lighed til at diskutere nogle husgavle inde i byen. Hastigt undersøger vi Helsingør kloster og klosterkirke, sidstnævnte skal gøres til domkirke for Nordsjælland. På vej tilbage til København får vi Louisiana at se med en udstilling af bl. a. svenske og franske kunstneres arbejder; endnu et af turens højdepunkter, som enkelte havde lidt svært ved at forlade.

— Samme aften — — nej, lad hver enkelt fortælle!

Søndag: Goddag faster Anna — hvordan har du det fætter Rasmus? Aah, har du den gamle kat endnu, Bedste? — Familiebesøgenes dag!

Rundvisningen i Radiohuset mandag morgen var meget grundig, vi fik set de fleste studier — alt imens regnen silede ned uden for. På grund af denne regn (og tiden) bragtes hele klassen til den jødiske synagoge pr. taxa. Her fik vi nogle saglige oplysninger om den jødiske tro og om den jødiske gudstjenestes form, og der blev sunget hebræiske sange for os af overrabbiner Melchiors stedfortræder.

Fra den jødiske synagoge tog vi til Glyptoteket, hvor der gives mulighed for at forbinde historiebøgernes personskildringer med skulpturer af personerne. Samme dag så vi Frihedsmuseet og fik genopfrisket mange uhyggelige beretninger fra 2. verdenskrig. — Mandag aften: fri. Teater eller biograf — ganske individuelt.

Herlige tirsdag morgen. Sove længe. Kl. 9,30 besøg i Mindelunden med kommentarer. Derefter besøg på Tuborg, pædagogisk rundvisning afsluttende med et lille ophold på fabrikkens egen restaurant.

Gade. sporvogn, sving, blågrønne lyn, stemmer, raslen — og pludselig opdages det, at turen går med MY-nets hastighed hjemad. Hjemmet — Jelling — nås o. kl. 20,30, og man skilles for at få hvilet ud til næste dags strabadser på seminariet.

Turen blev glimrende ledet af hr. Ingvorsen og hr. Nørgaard.

N. H. IV.

Bog anmeldelser

Hvilken skolebog at få!

Det er med mere end almindelig interesse, man modtager Dansk lærerforeningens udvalg af Thøger Larsen — godt 70 sider digte, 50 sider prosa samt 60 sider fortrinlig indledning og kommentar. Her er hovedstammen af Thøger Larsens digte. Intet af dem, der har begejstret én fra tidlig ungdom, og som man gang på gang er vendt tilbage til, mangler. Man genser bl. a. »Ved vinduet«, »Sommer«, »Solsangen«, »Jens Højby«, »Vinternat«, »Jorden«, »Pigens morgen«, »Walter von der Vogelweide«, »Jørgen Brønlund«, »Morgenbadet« og »Bacchustoget«. Bogens prosa består af de betydelige selvbiografiske arbejder »Den jyske barndom«,

»Uvejre«, »Barndom« med dens skildring af Carl Moe og Indre Mission, novellen »Hemmeligheden« med digterens uslukkelige kærlighed til jorden og livet, foredraget »Digtningen og åndslivet« og opsatsen »Religion og ateisme«.

Det er en væsentlig ting, der tilbydes det unge menneske på seminariet og i gymnasiet — eller enhver anden læser. Her er en digtning, hvis sjæl er mere i pagt med nutidsmennesket end det meste af den digtning, vi kalder den moderne. Så sund og frisk og sanselig optaget-hed af livet, en sådan livsforelskelse som Thøger Larsen er uden side-stykke i dansk versdigtning. Hans glæde ved alt, som gror, intensiteten af hans glæde på baggrund af dødens vished, hans udvidede og omfat-tende livsfornemmelse, der lod ham opleve kosmos, er alt sammen no-get, der går dybt i den moderne læser, der i livet og litteraturen svig-tes af alle gamle livsanskuelser og står rådvild over for alt nyt.

Digterens mandigt, kraftigt sansede, men rene skildringer af kvinden og kærligheden — noget utænkeligt i en skolebog i anmelderens gym-nasietid i tyverne — vil jeg gerne se som noget med en særlig mission mellem tidens unge: en kærnesund og smuk elskovsdigtning som mod-vægt mod de unges private læsning af en Soyas, en Mykles og en Henry Millers åndløse skildringer af kærlighedslivet.

Carl Johan Frederiksen.

Ny udgave af Seminarie Håndbogen

På grund af de meget væsentlige strukturændringer, der er sket inden for seminarieuddannelsen, har Seminarieelevernes landsråd udsendt en ny udgave af Seminarie Håndbogen. Den nye udgave adskiller sig en hel del fra den forrige, der udkom i 1953, idet den er blevet udvidet med en del nye emner, mens andre er blevet slettet.

Bogen giver en grundig orientering i alt, hvad der vedrører semina-rier og seminarieuddannelse, lige som den indeholder oplysninger om videreuddannelse efter seminarietiden.

En udmærket håndbog, som alle seminarieelever egentlig burde eje. Den kan fås ved henvendelse til elevrådet. Pris: 6 kr.

Red.

KÆRLIGHED GØR BLIND!

Efter tre ugers ægteskab bliver man seende igen.

Der er dog andre, der mener, at ægteskab først indgås, når parterne har holdt hinanden ud så længe, at de ikke kan undvære hinanden.

I øvrigt mener vi, at man bør gå uden om kvinder, — jo tykkere, desto mere. —

Resultater fra årets klasseseturneringer

Fodboldturneringens vinder blev præp. b, der i finalen besejrede 3. a. Drengenes håndboldturnering blev vundet af 3. b. der i finalen vandt over præp a.

Pigernes håndboldturnering blev ikke færdigspillet; men de to finalister blev 3. b og 2. b.

Sportsudvalget takker for udvist interesse, der dog for enkelte klassers vedkommende kunne have været større. *Sportsudvalget.*

NB. Med hensyn til anklagen (sidste nr. af Gjallarhornet) vedrørende Sportsudvalgets dispositioner kan vi oplyse, at vi havde talt både med Svend Nielsen, Vejle, og Viggo Hansen, Brande. Vi tog naturligvis mod det bedste tilbud. Men ved fremtidige arrangementer er vi villige til først og fremmest at tage hensyn til bladets annoncører.

Glædeligt!

Der har længe været forslag fremme om, at man burde oprette en diskussionsklub her på stedet. Nu har elevforeningen endelig taget initiativet og nedsat et udvalg, der, så vidt jeg ved, allerede på nuværende tidspunkt har fået den første diskussionsaften i stand.

Det bliver virkelig spændende at se, hvor stor tilslutning klubben vil få, og hvilken indfyldelse den vil få. I bedste fald skulle den vel ligefrem kunne medvirke til at tilvejebringe større deltagelse, når der efter foredrag på seminariet gives anledning til at stille spørgsmål.

Elevforeningens arrangementer til jul

Lørdag den 26. ds.: Novemberfest.

Tirsdag den 29. ds.: Seminariets fødselsdag. Om aftenen læser skuespilleren Kaj Holm op.

Tirsdag den 6. dec.: Foredragsaften. Fhv. folketingsmedlem cand. mag. Elin Appel taler. Emne: »Er skolen skyld i vor kulturs forfald?«

Tirsdag den 17. dec.: Sandsynligvis diskussion om militærets berettigelse i Danmark.

Tirsdag den 20. dec.: Julefest med vore værtsfolk. *Elevforeningen.*

Redaktionelt

Ved udgivelsen af de to første numre af Gjallarhornet er redaktionen blevet beriget med erfaringer for, at tendensen går i retning af større aktiv interesse for bladet, hvad vi er meget taknemmelige for. Vi har under disse omstændigheder besluttet os til at forsøge at få endnu et nummer ud inden jul; bidrag til dette nummer skal derfor afleveres i begyndelsen af december. *Red.*

Ha-stof

BRYSTUDSKÆRING

Noget man med beundring ser ned på.

MODELUNE!

Nu er hestehaler ikke moderne mere!

— Det er forhår i luften. —

Historielæren: Dette er ikke en sangtime!

Jeg sætter aldeles ikke pris på, at de kan ta' det fra bladet!

Trænger håret til at klippes eller fønbølges, da er De sikker på at få 1. kl.s betjening, når De går til

M. T. Møllers herrefrisørsalon

Stort udvalg i barbersprit, hårvand, brillantiner, cremer, hårbørster m. m.

Eatol . Stort udvalg i sæbe-, parfumeri- og toiletartikler

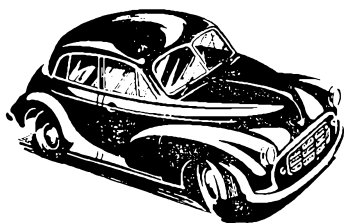
Gælder det strømper og undertøj —

vælg da det rette — vælg »Pierrette«

M. Hauge Buhl . telf. 200

Køb strømper, undertøj, metervarer, dyner,
uldtæpper, floneltæpper og vattæpper hos

H. J. Larsen . JELLING . TELF. 82

Biler

Knallert

Radio

Køb - Lej - Byt
HARALD ANDERSEN

Mogens Knudsen

BAGER

telefon 75

H. ANDERSEN

DEPOT FOR TUBORG

Telf Jelling 41

Biler uden fører

Reparation af biler

BILER

AUTOCENTRALEN

v. Hans Kjær . telf. 175

Cykler Radio

Nye og brugte radioer sælges
Lille udbetaling og små afdrag
Alle reparationer udføres
Johs. Hansen . telf. Jelling 59

Skal De have håret klippet

vasket og fønboldet, eller har
De skæl i håret, så besøg

Erik Pedersens herrefrisørsalon

Felling Handelsgartneri

v. G. PEDERSEN . TELF. 16

Blomster, krans og
årstidens grønsager

- vi mødes i BRUGSEN

og får del
i
dividenden

Køb Deres elektriske
artikler hos os

Magnus Petersen

aut. elektro-installatør
JELLING . telefon 50

Skomager Pedersen

VEJLEVEJ . JELLING

TIL DAGLIG OG FEST
EN BOG ER BEDST

Hasselbalch's Boghandel

TELF. 56

Håndværkerforeningens Hotel

anbefales!

1. kl.s køkken
delikat smørrebrød
ekstragod kaffe

H. NISSEN

Charles Henriksen

Kolonial - Vin - Tobak - Isenkram
Jelling . telf. 40 . Varerne udbringes
Husk — kaffen er altid friskmalet

Største udvalg

i originale vine, likører, champagne, vermouth, portvin, madeira og cognac

TELF. 3 **H. Lindorph** JELLING

☆ ——— KOLONIAL OG KØKKENUDSTYR ——— ☆

Til hverdag og fest — Skrædderi og konfektion samt alt i herrelingeri
hos Skou er det bedst HUSK! 1. kl. reparation, kemisk rensning og
presning, hurtig levering.

telf. 179 **JELLING HERREEKVIPERING** v. SKOU telf. 179

TH. C. THOMSEN

TELEFON 36

Kolonial
Markfrø
Støbegods
Isenkram

Ove Hansen

Malermester

TELEFON JELLING 109

Alt malerarbejde udføres

Jelling Andelsvaskeri

vasker for alle

TELEFON 127

Dan kontakt

med

V. Kejser Sørensen

TELF. JELLING 27

aut. installatør

v. Jelling elværk

VOS og VOH

Kør med *Svends turistbiler* . TLF. VEJLE 2815

Sport

NØRRETORV 7 . VEJLE

Telf. 2001

Stedet, hvor
seminarieeleverne mødes